

# g l a s i l o

slovenske kulturne akcije

L. IX. 6. VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 30. 3. 1962

## POSŁANSTVO KULTURNEGA DELA

V našem listu smo že ponovno navajali, kako se med pisateljskimi krogi v državah za železno zaveso uveljavlja duh upornosti proti komunističnemu režimu. Na Poljskem je položaj tak, da morejo pisatelji in publicisti pisati do meja svobode, ki presenečajo. V Moskvi Pasternakov primer ni bil osamljen; mlajši mu sledijo in se odmi-kajo zakonom socialistične stvarnosti — zanje svet, ki ga gradi oblast, ne obstaja. Gredo mimo, ne vidijo ga, zahajajo na stranpota pravljíčnosti, simbolov in iluzij. Položaj je tem bolj nevaren, ker uradna kritika te pojave priznava, ne more pa nič proti njim. Med mlajšimi talenti so pisatelji in pesniki, ki jim prorokujejo veliko pot in bodočnost v oblikovanju sodobnega slovstva; pišejo pa v nesoglasju z uradno smerjo režima.

Ta pojav ni pravzaprav presenetljiv. Zelo rado se navaja, da so bili francoski enciklopedisti in filozofi tisti, ki so v 18. stol. prinašali semena in klice za ideje francoske revolucije. Ko je po napoleonskih vojskah zajelo Srednjo Evropo narodnostno gibanje, se je zlasti okoli elite pesnikov zbirala skupina ljudi, ki je skušala zgraditi temelje pravične osvoboditve. V naši literarni zgodovini Prešeren, Levstik, Stritar nikdar niso bili ljudje „politike“, a so s svojimi deli takrat opravljali skoraj edino možno delo narodne prebuditve. Budili so duha narodne zavesti in hrepenenja po svobodi in ko je bil zgrajen okvir narodne skupnosti na duhovnem polju, se je splošna javna in politična akcija mogla nasloniti na trdne temelje.

Med narodi za železno zaveso se sedaj ponavlja isto, kar se je dogajalo v Srednji Evropi ob času njenega prebujanja. Poljaki, Rusi, Bolgari so narodi z močno tradicijo državne strukture. V Rusiji je po letu 1917 zavladata najhujša diktatura, kar jih pomni svetovna zgodovina, v drugih komunističnih državah se je to zgodilo po letu 1945; diktatorski režimi bi se torej morali že zdavnaj stabilizirati tudi na področju kulture, pa se ravno tu kaže prva in največja napaka. Sicer vzporejajo te dogodke z razvojem, ki je nastopil po Stalinovi smrti, začela se je doba „odjuge“. Prvi val tega prebujenja je bil naglo udušen že l. 1955, a je ob Pasternaku znova bruhnil še z večjo silo. V Moskvi kažejo danes zaenkrat obraz, kakor da se bo dalo vse to še „korigirati“, toda drugod se ustvarja vtis, da se vse to „dopušča“ bodisi kot ventil, ali pa kot sredstvo za kontrolo, ki naj pove, kam gre razvoj.

Najbolj pomemben je razvoj na Poljskem. Marek Hlasko, Slawomir Mrozek — v filozofiji A. Scharf, grizejo ob koreninah režim, ki za enkrat samo gleda... Od francoske revolucije naprej je bil poljski narod vse do leta 1918 narod brez lastne države in tudi „domovine“. V dobi romantike se je sploh vse poljsko kulturno delo preneslo v tujino. Domovina je ležala pod strahotno pezo nemške, ruske in avstrijske okupacije. In iz te dobe velja geslo, ki se med Poljaki vedno in vedno ponavlja: „Nemci nam jemljejo zemljo, Rusi nam pa ubijajo dušo...“ Politično je položaj Poljske tako neugoden, da more reševati Poljsko trenutno v Varšavi samo režim, ki ima znosne zveze z Moskvo; v borbi za dušo poljskega naroda pa mora biti danes borba proti Moskvi še trdovratnejša in globlja, ker je proti sovjetskemu imperializmu postavljena celotna usoda duhovnosti poljskega naroda na kocko.

Nikdo ne ve, kakšni so izgledi za uspeh te borbe. Naslonila se je na ljudi, ki v javnost ne posegajo; spletajo se vezi z ljudstvom, ki so nevidne. Gradi se svet, ki bo drugačen; pripravljajo se temelji za rešitev in vstajenje naroda, ko bo prišel čas. Kar se dogaja pri pisateljih in Varšavi, Moskvi, Sofiji in deloma tudi že v Pragi, se kot po osmozi širi med vse narode, ki so bili po l. 1945 nasilno vključeni v komunistični blok. Ali je kaj izgleda, da bo delo rodilo uspeh?

(Nadaljevanje na 4. strani.)

V 4. zvezku revije Mladje, literarnega glasila mladih, ki izhaja v Celovcu, je pesnik Rafko Vodeb napisal za uvod spremno besedo, iz katere posnemamo:

„Posebno zgovorno je dejstvo, da ste se odločili za lastno revijo iz nuje po višji umetniški višini. Tragika mnogih slovenskih pisateljev je bila — in je še —, da so utonili v provincializmu, češ da je treba pisati 'za ljudi', da je treba ostati zvest okolju. To pomeni vselej umetniško smrt. Upam, da boste vi drugačni, da se boste skušali takoj vključiti v sodobni svetovni literarni razvoj. To pomeni, da morate na eni strani poznati vso slovensko literarno zgodovinsko, kulturno dediščino, na drugi strani pa živeti sodobno svetovno leposlovno dogajanje; to pa spet pomeni: znanje jezikov (po leg slovanskih in nemščine še vsaj francoščino — zlasti to —, angleščino in španščino), prebiranje revij in sodobnih pisateljev, priti čimprej v stik s kakšnim važnim mednarodnim literarnim centrom; potovati, obiskovati znane pisatelje (stvar ni tako nemogoča) itd. Talent sam ni dovolj. Kar stresa me, ko berem v Finžgarjevih spominih, da že pri štiridesetih letih ni nič več tujega bral.

Mi smo tako majhni, da ne moremo pričakovati tujega zanimanja; sami ne moremo najti pot v veliki svet; zato je sreča v nesreči, če ste se v šoli naučili bolje nemško kot slovensko; nemščina vam bo vrata v svet.

Vedite, da nas je veliko po svetu, ki nam je vaše delo zelo pri srcu in vam bomo radi vedno in v čemer koli v pomoč.“

Izšlo je

M E D D O B J E  
leto VI., št. 5-6.

—  
Tiska se:  
Stanko Majcen  
P O V E S T I C E

TARIFA REDUCIDA  
Concesión 6228  
Registro Nacional  
de la Propiedad Intelectual  
Nº 624.770

MECENSKI DAR. Gospod Jože Leskovar iz Buenos Airesa (Argentina) je daroval za Slovensko kult akcijo 2.000 pesov. Iskrena hvala!

— Prešernove nagrade so v Sloveniji najvišje državno priznanje za umetniško ustvarjanje. Podeljujejo jih vsako leto 8. februarja na obletnico pesnikove smrti. Ta dan je v Sloveniji narodni praznik. Letos so nagrade prejeli: pesnik Jože Udovič za pesniško zbirko „Ogledalo sanj“; operni pevec Julij Betetto za svoja umetniška ustvarjanja v teku let; filmski režiser France Štiglic za režijo filma „Deveti krog“ in arhitekt Niko Kralj za stvaritve v industrijskem oblikovanju.

— Okrožnica Janeza XXIII. Mater et Magistra je eden največjih knjigotrških uspehov na francoskem knjižnem trgu. V šestih mesecih so prodali 400.000 izvodov. S to opombo je začel p. Yves Jean Cálvez S.J., podravnatelj znane družbe za katoliški socialni nauk „Action populaire“, svoje poročilo o socialni politiki papeža Janeza XXIII. pred pariško Akademijo za moralne in socialne vede. Izvirnost okrožnice je po mnenju predavatelja v mestu, ki ga daje pojmu socializacije. Tega izraza sicer v encikliki ni, je pa misel o njem. P. Cálvez je okrožnici analiziral vsebino. Po njegovem mnenju ji je dal Janez XXIII. širši pomen, ki gre preko „nacionalizacije ali socialistične organizacije proizvodnih dobrin“, vsebuje „vsak dan številnejše medsebojne odvisnosti, ki jih v življenje in dejavnost ljudi — tako proizvajalcev kot protrošnikov — vnašajo številne oblike socialnih vezi“. P. Cálvez je zelo poudaril papežev optimizem spriču te nove težnje civilizacije. V njej vidi za človeka bolj možnost osvoboditve kot pa zaslužnjenja, seveda pod pogojem, da človek sam poskrbi za proces socializacije. Drugi vidik, ki ga je p. Cálvez osvetlil, pa je skrb za enakost, ki jo enciklika izpričuje. Priporočila, ne sicer izenačenja s porazdelitvijo bogastev, pač pa enake možnosti za vsakega posameznika. Tudi pomoč gospodarsko močnejšim narodov šibkejšim naj ima za cilj, da jim močnejši omogočijo, da si bodo sami uresničili napredek, ki ga skušajo doseči. „V okrožnici predlaganemu izenačenju je izhodišče osebna odgovornost, cilj pa socialna.“

— „Naš tednik — Kronika“, ki izhaja v Celovcu, je v celoti ponatisnil članek prof. A. Geržiniča „Šah in njegovo mesto v kulturi“, ki je pred tedni izšel v GLASU (15. 2. 1962).

— „Slavic Review“, slavistična revija washingtonske univerze, je v marčni številki letos objavila kritično poročilo o Zgodovinskem atlasu Slovenije. Med drugim piše: „...glavni pomen dela je v dejstvu, da je to prva sistematična zbirka zemljevidov, ki se nanašajo na zgodovino Slovenije... Kar manjka, bo moralo biti vključeno v zgodovinski atlas Slovenije, ki ga pripravlja Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani. Do tedaj pa naj ta atlas, ki je 40. izdanje Slovenske kulturne akcije v petih letih njenega obstoja, služi vsem tistim, ki čutijo potrebo proučevati slovensko zgodovino.“

— V decembru 1961 so iz Celovca prišli glasovi, da družinska revija „Vera in dom“ v letu 1962 ne bo več izhajala. Nekateri so jo hoteli združiti z mesečnikom za slovenske izseljence v zapadni Evropi „Naša luč“, ki ga tudi tiska Mohorjeva družba v Celovcu. Zara-

## VRENJE MED POLJSKIMI KULTURNIKI

Poljsko razumništvo se od inteligenc drugih narodov za jeklenim zastorom — kamor spada tudi Jugoslavija — razločuje po svojem pristnem svobodoljubju, zrelem političnem presojanju in neustrašljivem civilnem pogumu. Poljski liberalizem se nikdar ni ponižal v nedoletniško in druhalsko zaletavanje v „prestole in oltarje“. Vkljub tudi strastni pripadnosti k najbolj različnim političnim smerem, poljska inteligenca nikdar ni žrtvovala molohu absolutnega partijstva. Najmanj pa si je poljski pisatelj kdaj dovolil, da bi se kot kadilničar uslužil vsakemu režimu po vrsti. Drže, ki jih zaman iščemo pri članih ljubljanskih literarnih stalnih omizij.

Razumniški krožki so na Poljskem tudi pod diktaturo komunistične partije ostali živo ognjišče svobode. Oktobar 1956 je v veliki meri njihova zasluga. Jeseni 1961 pa se je njihova dejavna skrb za svobodo spet vzdignila v izredno močnem zanosu. V dobršnem delu so ga pobudili prvi izvodi „Zadnjih spisov“ Andrzeja Stawarja, ki so se tedaj pojavili na Poljskem.

Koncem marca 1961 se je pri Jerzyju Giedroycu na poljskem „Literarnem inštitutu“ v Parizu zglasil kritik Andrzej Stawar in ponudil glavnemu uredniku „Kulture“ v natis spise, ki jih je varšavska cenzura leta 1957 prepovedala dati na svetlo. Najstarejši in najuglednejši literarni kritik marksistične šole je bil primoran iskati si izdajatelja pri emigrantski založbi.

Iz rodbine kmečkih delavcev izhajajoči Andrzej Stawar (Edward Janus, rojen 1. maja 1900) je v začetku dvajsetih let vstopil v partijo. Pisal je članke v glasila kmečke levice in postal tajnik komunistične frakcije v parlamentu. Po Pilsudskega državnem udaru je zoper oportuniste zastopal načelno stališče. Po moskovskih procesih se je oddaljil od partije. Tedaj je izdajal revijo „Pod Prad“ (Proti toku). Med vojno se je zatekel na Madžarsko.

Po zmagi nad Nemci je postal višji uradnik v kulturnem ministrstvu. Pa ne za dolgo, kmalu so mu zagrozili z aretacijo. Po sedmih letih molčanja je leta 1955 začel objavljati literarne študije, ki so ga postavile na prvo mesto med marksističnimi kritiki.

Stawar je pisal iz pravovernega marksističnega prepričanja, in odločno odklanjal revizionizem. Zato se tudi ni pridružil revizionistom okoli „Padziernika“ (Oktobra). Ohranil si je revolucionarni marksizem iz časov, ko ta še ni bil doktrina vladajoče stranke. Vedno se je vračal na humanistične motive, ki so delna komponenta socializma.

V knjigi, ki je izšla pod naslovom „Pisma oztatnie Andrzeja Stawara“ kot 67. zvezek v „Biblioteki Kultury“ (Instytut Literacki, Pariz 1961), je zbral svoje politične eseje izpred vojske, najprvo tiste, ki jih je v letih 1934-1936 pod psevdonimom pisal v „Pod Prad“ (str. 15-161). V Franciji je dopisal „Glossy“ (201-274), kjer je nadaljeval svojo kritiko socialističnega razvoja, zlasti ruskega, tudi za novejši čas.

Iz Stawarjeve kritike XX. kongresa sovjetske partije je razvidno, kako krivo interpretirajo pomen tega kongresa

— Poljski komponist Witold Lutoslawski je v Kölnu dirigiral prvo izvedbo svoje simfonične kompozicije „Beneške igre 1961“. Kritika je delo zelo pohvalila in list Die Welt je zapisal, da je kompozicija „višek sodobne glasbe“.

— Med prvo in drugo svetovno vojno sta bila v Nemčiji ustvarjalca modernega baleta Rudolf Laban in Mary Wigmann. Učenca prvega sta bila Pino in Pia Mlakar, dočim je pri drugi študirala plesalka Meta Vidmarjeva. Umet-

nostna akademija v Berlinu je predredila Wigmannovi v čast za njeno 77 letnico veliko slovesnost, so se je udeležili predsednik Zvezne republike Nemčije dr. Lübke, kancelar dr. Adenauer in številni člani vlade ter berlinskega vladnega sveta. O Wigmannovi pišejo listi, da je v balet uvedla abstrakcijo. V dilo ji je bilo: „Brez ekstaze in plesa in brez forme ni plesa.“ Na cizmu se je umaknila v New York po vojni pa se je vrnila v Berlin kjer ima še danes v predmestju Dahlem znamenito plesno šolo.

tisti publicisti, ki gledajo v njem nek popoln preobrat. Saj „ni porušil osnove cezariзма“ (str. 269). Hruščev je sicer obsodil Stalinove metode, toda ni hotel prelomiti s stalinovskimi napori. Partija se sploh ne more odločiti za nujne velike reforme, ker te vključujejo konec njenemu monopolnemu položaju.

Ko moskovski profesor Strumilin sestavlja koledar popolne uvedbe komunizma v etapah že v najbližjih desetletjih, dokončno še to stoletje, stari komunistični teoretik Stawar ugotavlja, da so take napovedi varljive, ker se mišljenje človeka v vzhodnih državah pač ni „prenovilo“. „Po skoro štiridesetih letih, odkar vlada nova ureditev, je gospodarska miselnost ostala ista — denar je še nadalje merilo blaginje, cilj državljanov pa je, podobno kakor na Zahodu, imeti kolikor moč večjo množino denarja, samo s to razliko, da si ga državljan ZSSR bolj pogosto pridobiva z nezakonitimi sredstvi.“ (Str. 270)

Novo gospodujočo oblast v državah pod partijsko knuto označuje Stawar enako kot Djilas: novi razred izkoriščevalcev. Navaja Djilasovo knjigo, ki je v poljskem prevodu naslovljena bolj določno kot v drugih jezikih: Nova klasa wyzyskiwaczy (to je: izkoriščevalcev).

Stawar je rokopis izročil v tisk julija 1961, izida knjige pa ni dočakal. Na smrt bolan je prišel v Francijo, zdravljenje na jugu mu ni moglo več pomagati. 5. avgusta je umrl.

Stawarjev prah je poljska vlada velela prepeljati v domovino. Slovesnega pogreba so se udeležili vsi politični in literarni prvaki. Poljskim komunistom je vedno veljal za enega najpomembnejših teoretikov poljskega marksizma, zvestega kljub vsem osebnim trenjem komunistični ortodoksniosti.

Jeseni so bili prvi izvodi zadnje Stawarjeve knjige pritiho-tapljeni na Poljsko. Intelektualci so si jih dobesečno trgali iz rok. Silovit udarec za vlado in stranko... Nekateri so predlagali novo državno, „popravljeno“ izdajo, da bi zmanjšali veliki vtiis prepovedane literature.

Ko je Stawarjev testament vznemirjal duhove, je policija sprožila še novo razburjenje. Ob istem času je aretirala mlado sociolinjo Ano Rudzinsko, tajnico literarnega krožka „Krzywe kolo“ (Krivi krog), ki je bil že pred 1956 na glasu revizionizma. Razlogov za prepis policija ni objavila. Baje naj bi razširjala emigrantski tisk, oziroma posredovala „nezakonit izvoz“ rokopisov. Sedaj policija že posoditev enega izvoda „Kulture“ smatra za „ilegalno razširjanje tiska“. Izza oktobra se je marsikaj spremenilo. Po vstaji 1956 so poljski pisci mogli s podpisii objavljati članke v „Kulturi“ in tehnično sodelovati pri njihovih edicijah.

Tretja „afera“, ki je v preteklem oktobru razburjala poljske kulturnike, je dala še več strokovnega dela policiji. Že dalj časa so Varšavani s svojimi zbadljivimi in porogljivimi dovtipi komentirali val anonimnih polikopiranih pesmi s hudimi očitki najvišjim režimskim osebnostim in z glasnimi zahtevami, da se vendar že enkrat izboljšajo tvarne in moralne razmere pisateljev, posebno da se jim dá res svoboda pisanja. Vsi so ostrmeli, ko je policija ugotovila, da to literaturo piše Jerzy Kor-nacki, dosti znan pisatelj, vselej radikalen levičar. Prijatelji so ga hoteli rešiti z izjavo psihiatra o izgubi duševnega ravnotežja. Policiji je bilo prav, najprej ga je poslala v sanatorij. Tako zdravljenje pomeni seveda internacijo. Klasičen postopek starih samodržstev in modernih diktatur. Toda klic po svobodi ni bil udušen. Povzeli so ga še vse bolj veljavni glasniki.

D. F.

di bistveno različnih namenov obeh listov pa predlog ni bil sprejet. Ko so se pred leti Primorci od celovške, do takrat skupne slovenske revije, odločili, je več slovenskih kulturnih delavcev osnovalo lastno Mladiko. Le zakaj ne kaj posebno številni zamejski katoliški Slovenci ne bi mogli uspeti izdajati skupen družinski mesečnik, saj je nekdanja goriška in celjska Mladika že dala zgled, kako je mogoče izdajati časopis, ki zadovolji družine vseh slovenskih socialnih plasti? Ustavitev slov. revije na Koroškem je hud udarec za slovenstvo, Upamo, da ni nanjo vplivala kakšna „višja sila“, saj se je v državi z najbolj z gledno manjšinsko politiko in stoletno kulturnonosniško tradicijo še pred kratkim zgodilo, da je policija izrazila željo, naj neha izhajati neka slovenska revija...

— Po Združenih državah gostuje zbor Krsmanović iz Beograda. Dne 16. januarja je priredil koncert v Hartfordu, ki se ga je udeležilo tudi mnogo Slovencev. Presenetilo je, da je zbor začel spored z izvedbo Scarlattijevega „Exultate Deo“ in to v latinščini. V drugem delu koncerta sta bili izvajani tudi dve slovenski pesmi in sicer Mateja Hubada „Bom šel na planince“ in „Moj očka 'ma kobjička dva“.

— „Duhovno življenje“ (febr. 1962) objavlja poročilo o novih knjigah in med njimi omenja tudi knjige, ki jih je izdala Slovenska kulturna akcija. Navaja Puškinovi pravljici v prevodu Tineta Debeljaka: Pravljičica o ribiču in ribici in Pravljičica o mrtvi carični in sedmih junakih. „Knjižici sta klasični deli. Tudi prevod je lep. Ljubitelju ruske umetnosti bosta dobrodošli.“ — Poleg teh štirih knjig pa je v zadnjih tednih izšla še ena knjiga in sicer „Nova pesem“. — „Črtice, zlasti nekatere, so izredno lepe. Iz njih kipi pisateljska moč prof. Vinka Beličiča. Jezik je bogat, kot ga najdemo n. pr. pri Cankarju. Snov pa je pogosto polna verskih motivov. Poleg p. Karla Truhlarja, ki v Rimu piše znanstvene knjige in snuje po večini globoko religiozne pesmi, je morda prav pisatelj Beličič tisti, ki znova dokazuje, kako je ravno naša vera pripraven predmet tudi umetniškemu delu. Knjigo vsem, zlasti še izobražencem toplo priporočamo.“

— Nemške založbe so ustanovile posebno nagrado za mir. Za leto 1962 so jo sklenile podeliti teologu in filozofu Paulu Tillichu, ki je na sporočilo o tem odgovoril, da na podelitev nagrade pristane. Javno mu jo bodo podelili na prihodnjem knjižnem sejmu v Frankfurtu.

— Znani filmski režiser, igravec in dramaturg Orson Welles bo prihodnji mesec potoval v Zagreb, kjer bo začel s snemanjem filma „Proces“, po znamenitem romanu Franza Kafke. Med igralce je vključil tudi Slovenca Andreja I. Božiča iz Rima, ki je član slovite gledališke skupine igralca Vittorio Gassmana v Rimu.

CENE MEDDOBJU (Leto VI., št. 5/6): Argetina 120.— pezov; Južna Amerika 140.— pezov; Italija 1.200 lir; Francija 10.— NF; Avstrija 50.— avstr. šilingov; Nemčija 8.— DMk; Anglija 15 šilingov; Avstralija 1 funt; ZDA in Kanada 2 dolarja.

P R O S I M O ,

DA PORAVNATE NAROČNINO ZA VI. LETNIK, KER SE V KRATKEM ZAKLJUČI!

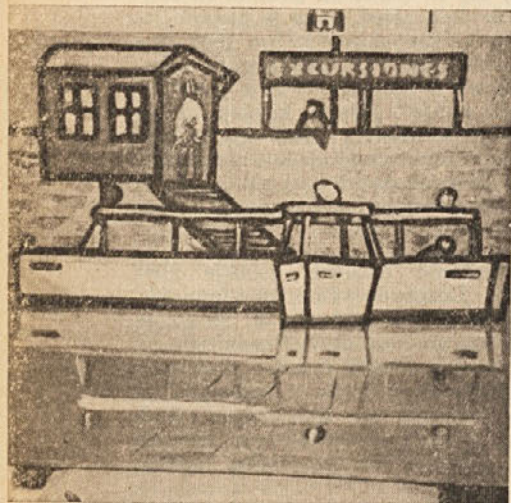
— Vladimir Milošević je profesor za umetnostno zgodovino na univerzi v Heidelbergu. Pri raziskovanjih na otoku Fraueninsel na Chiemskem jezeru je odkril karolinško kraljevo dvorano iz 9. stoletja. Še prej pa je v bližnjem benediktinskem samostanu odkril dragocene freske, tudi iz 9. stol.

ga leta sta izšli dve knjigi, ki sta na nemškem knjižnem trgu kmalu postali bestseller. Največ pisem je iz dopisovanja z Albertom Einsteinom, André Gidom, Stefanom Zweigom, Ivanom Šmeljevom in bratom Heinrichom Mannom.

— Darius Milhaud je star sedemdeset let. Letos je januarja meseca v Münchenu dirigiral koncert lastnih skladb, ki jih je komponiral med 1913 in 1923.

— Hčerka pisatelja Thomasa Manna Erika Mann je začela objavljati korespondenco svojega pokojnega očeta. Do konca lanske-

Priobčujemo dve novi slovenski umetnini, dar Slovenski kulturni akciji za njeno IV. Umetnostno loterijo.



MILAN VOLOVŠEK:  
Carlos Paz

— Mestno gledališče v Heidelbergu je uprizorilo balet jugoslovenskega skladatelja Ivo Maleka „Sizifov poskus“. Izvedba je dossegla izredno velik uspeh.

— V Nemčiji je zanimanje na knjižnem trgu v prvih letošnjih mesecih naslednje: Na prvem mestu je delo nemškega pisatelja Heinricha Bölla „Pravljice, radijske oddaje in eseji“; na drugem roman Ivo Andrića „Travniška kronika“. Slede roman „Ključ“ japonskega pisatelja Tanizakija; „Tretja knjiga o Achimu“, ki jo je napisal Uwe Johnson; „Mačka in miška“, pravljica Güntherja Grasa; italijanskega pisatelja A. Moravie roman „Dolgčas“, krajše delo Gertrude von Le Fort „Tuje dete“ in „Nina“ pisateljice Luise Rinser.

— V Heidelbergu je izšlo obsežno delo v dveh delih „Nemška li-

teratura v XX. stoletju“. Sodelovali so profesorji številnih nemških univerz. Najpomembnejša so poglavja o Thomasu Mannu (napisal Josef Kunz, profesor na univerzi v Marburgu); o Franzu Kafki (prof. Wilhelm Emerich z berlinske univerze), o Gerhartu Hauptmannu (prof. Heinrich Borchardt z Münchenske univerze) in o Bertoltu Brechtu (prof. dr. Walter Hinck z univerze v Göttingu).

— Ameriški filmski režiser John Huston je v bavarskem filmskem studiju režiral film o Siegmundu Freudu. Film ni Freudova biografija, ampak kaže njegovo življenje od 1885 do 1890. Vlogo znamenitega psihologa igra igralec Montgomery Clift. Film bo uprizorjen ob koncu leta.

— Beograjska opera bo gostovala na velikem glasbenem festivalu v Wiesbadnu, ki bo maja letos. Izvajali bodo Musorskega opero „Boris Godunov“ in Smetanovo „Prodano nevesto“. Balet pa bo nastopil v klasičnem baletu „Gizela“.

— Statistika nemških opernih gledališč je pokazala, da so v sezoni 1960-1961 največ izvajali po nemških operah Verdijevega dela. V 184 gledališčih so njegove opere 2164 krat uprizorili. Mozart je doživel 1900 predstav v 138 gledališčih; Wagner, Puccini, Lortzing in R. Strauss pa 456 v 75 gledališčih.

— Od 30. IX. do 4. X. letos bo v Kasselu v Nemčiji muzikološki kongres, ki ga sklicuje Društvo za glasbeno raziskovanje. Glavna vprašanja, ki jih bo kongres obravnaval, so: vrste glasbe in njih socialni značaj; glasba od 1890 do 1914. Razpravljali pa bodo tudi o



TONE KRALJ:  
Kristus med množico

vprašanju mladih muzikologov, o glasbeni dokumentaciji, o zgodovinski teoriji glasbe in o sodobni glasbi.

— Nemška založba S. Fisher je izdala vsa dela Franza Kafke v eni knjigi. V prvem delu je vsa proza, drugi del pa obsega povesti in zasnute, ki do sedaj še niso bili objavljeni. Med povestmi je zgodba „Močan hrup“, ki so jo šele pred kratkim odkrili.

— Prof. Eric Valentin izdaja glasilo Nemške Mozartove družbe „Acta Mozartiana“. V zadnji številki revije ugotavlja, da vse „lieder“ ni zložil Mozart sam, marveč jih je treba pripisati njegovemu očetu Leopoldu Mozartu. V reviji je tudi oznanjeno, da bo prihodnji Mozartov nemški festival konec septembra 1962 v Bregenu.

— Skladatelj Karlheinz Stockhausen iz Kölna je v Madridu pripravil koncert elektronske glasbe. V špansko prestolnico je prišel na posebno povabilo španskih glasbenikov. Stockhausen je ob spremljavi klavirja s tolkali izvajal atonalno glasbo. Iz Madrida je odšel v Lizbono, kjer je koncert ponovil.

Ali že imate srečko Umetnostne loterije Slov. kult. akcije? Zrebanje bo 15. aprila 1962. Med dobitki so dela sodobnih slovenskih umetnikov — in umetnina je danes velika dragocenost. Omisli si srečko — dobiš jo pri poverjeniku ali pa na upravi SKA: Alvarado 350, Ramos Mejía, Prov. Buenos Aires, Argentina.

Poverjeniki in prijatelji SKA prodajajo srečke Umetnostne loterije. Če so ti nedosegljivi, piši na pisarno SKA in prejel boš, kar bo prineslo veselje in vero v tvoj slovenski dom.

R. J.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Na prvi pogled le malo — vsaj v neposredni bodočnosti. Policijski režimi v letu 1848 so bili mogočni, toda policija partije je še vse mogočnejša in skoraj ni sredstva za boorbo proti nji. Vendar ravno to pomanjkanje „sredstva“ dokazuje, kako močno je orožje, ki se proti nasilju kuje. Kulturno delo je odtegnjeno gestam zunanosti, deluje po svojih potih, prihaja po tirmicah duha, ki veje, koder hoče. Kakor so vsi ti znaki v Rusiji še šibki ali že vnaprej obsojeni na „poraz“, ko bo partija z vso silo udarila po njih, so vendar dokaz, da se prebujajo in rastejo tam, kjer morejo biti edini glasniki in prekroki končne zmage svobode proti nasilju. Poslanstvo pesnika in pisatelja je in ostane isto, kakor doslej, tako tudi danes in v bodoče: ostaniti zvest Resnici in vzdržati zlasti tedaj, ko drugim to ni mogoče.